

Staeltje *natuur*

nummer 95

januari 2024

Uitgave van de vereniging 'Vrienden van het Staelduinse Bos'

Informatie

Vereniging 'Vrienden van het Staelduinse Bos'

U steunt ons vanaf minimaal € 7,50 per jaar, extra giften hierbij zijn zeer welkom. Het lidmaatschap loopt van 1 januari t/m 31 december. Als u lid wordt na 1 oktober bent u automatisch lid voor het volgende jaar.

Opzeggen kan per e-mail of schriftelijk vóór 1 november, anders loopt het lidmaatschap automatisch door in het volgend kalenderjaar.

Bankrelatie: IBAN: NL02 ABNA 0476 8918 09
ten name van: Vereniging Vrienden van het Staelduinse Bos

De Belastingdienst heeft de Vereniging aangewezen als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Schenkingen, giften en nalatenschappen zijn voor u fiscaal aftrekbaar en de vereniging hoeft geen belasting te betalen over het binnengekomen bedrag. Alle informatie vindt u op onze website bij:

www.hetstaelduinsebos.nl/contact.html#ANBI
RSIN/Fiscaal nummer ANBI: 8137.44.519
Kamer van Koophandel; nummer 40397221

Algemene informatie en afspraken groepen:

D. van Drongelen, telefoon 0174 - 63 14 27
of e-mail naar: aatendiek@gmail.com

Correspondentieadres en ledenadministratie:

E.M. Keizer-Boogh
Riemtale 2
3155 ND Maasland
telefoon 010 - 592 52 98
e-mail: staelduinsebos@hotmail.com

Redactie: R. Arnold
E-mail redactie: redactie@hetstaelduinsebos.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Ingelaste Algemene Ledenvergadering over Statuten op 24 februari 2024	3
Tentoonstellingscommissie	4
Excursies e.d. Staelduinse Bos 2023 (2)	6
Ledenadministratie	8
Bezoekersaantallen	9
Lezing in Concordia	10
Hond aan de lijn	12
Afval	12
Activiteitenprogramma d'Oude Koestel t/m juni 2024	13
Bomen in het Staelduinse bos (8), de wilg (Salix)	14
Paddenstoelenexcursie in het Staelduinsebos	18
Filmprogramma 2024	19
Notulen van de Algemene Ledenvergadering, Staelduindag op 1 juli 2023	20
Herfstgedicht	23
Notulen van de Algemene Ledenvergadering op 2 september 2023	23
Workshop aquarelleren	24
Een woensdag in september	25
Jaarverslag juni 2022 - juni 2023	26
Veel succes met de parachutistenwandeling	28
Kinderpagina	30
Puzzelpagina	32

Voor op- of aanmerkingen: redactie@hetstaelduinsebos.nl

Voorwoord

Via de kaboutertocht, 8 jaar geleden, naar bestuurslid.

‘Oma, wil jij mee naar het bos voor de kaboutertocht? Maar je krijgt ook een groepje kinderen’. Als oud(e) leerkracht zeg je geen nee en dus ging Oma mee. Het bos kende ik al gelukkig, maar de kaboutertocht niet. Prima verzorgde route met langs het pad kabouters met een opdracht. Ik zal ze niet allemaal noemen, maar één is me wel bijgebleven. Helaas regende het die ochtend en de moeders die meeliepen hadden het wel gezien en wilden eigenlijk zo snel mogelijk terug naar school. Helaas de kinderen niet, dus liepen we de tocht gewoon uit. Bij de jarige kabouter stonden we dan ook luid te zingen, want dat doe je toch als er iemand jarig is?! Ja, zelfs in de stromende regen!! Kinderen hadden een geweldige ochtend! En de moeders... .

Een jaar later, oudste kleindochter: ‘Oma wil je mee naar het bos? We krijgen een GPS route’. Gelukkig moesten er ook personen in de koestal blijven, want van de GPS snap ik niets.

Later werd ik benaderd of ik mee wilde lopen als ‘gids’ bij de excursies voor de basisscholen. Over de natuur wist en weet ik wel het een en ander, dus heb ja gezegd. Doe dit nog steeds met veel plezier.

O, er was ook nog een gebrek aan balie medewerkers, vast iets voor jou om te doen. Nou, op de reservelijst dan! Die heb ik nooit gezien dus meteen maar ingezet, in het begin wel steeds met een ervaren baliemedewerker. Kreeg een sleutel en kon aan de slag.

Gelukkig nooit met tegenzin alles gedaan en de Paasspeurtochten ook overleefd!

En dan komt jaren later de vraag of ik in het bestuur wil komen. Mijn eerste antwoord was: ‘Daar moeten jullie een jonger iemand voor zoeken!’ Kennelijk niet te vinden. En zo nam ik op één dag, na 21 jaar, afscheid van het ene bestuur, dat stond al gepland, en werd ik bestuurslid van Vrienden van het Staelduinse bos. Viel hier wel met mijn neus in de boter. Aanpassen nieuwe statuten! Twee ledenvergaderingen en nog niet goedgekeurd! Maar dat leest u elders in dit Staeltje.

Hopelijk kan ik nog vele jaren met plezier mijn steentje bijdragen aan het wel en wee van alles wat er bestuursmatig en verder komt kijken bij de Vrienden van het Staelduinse bos.

Tineke van den Berg

Ingelaste Algemene Ledenvergadering over Statuten op 24 februari 2024

in d’Oude Koestal te ‘s-Gravenzande

In het afgelopen jaar is een wijziging van de Statuten van de Vrienden van het Staelduinse Bos voorbereid. Dit is noodzakelijk om weer aan alle wettelijke eisen te voldoen en om de feitelijke situatie van de vereniging beter te beschrijven.

Op de ALV Staelduinag 1 juli 2023 is geconstateerd dat het vereiste twee derde deel van onze leden niet aanwezig was. Dus kon er geen besluit over de Statuten genomen worden. De procedure is, dat er dan een 2e ALV wordt belegd, waarop ieder aantal leden voldoende is. Indien dan minstens een twee derde meerderheid vóór stemt, is de wijziging aangenomen.

In verband met vakanties en beschikbaarheid van bestuursleden is deze 2e vergadering gehouden op 2 september 2023. De periode tussen de beide ALV’s werd gekozen met instemming van de aanwezige leden op 1 juli, als ‘voorschot’ op de nieuwe Statuten. Echter, dit voldeed niet aan de nog geldende Statuten. Daarin staat dat de periode tussen de twee vergaderingen maximaal 4 weken mag zijn. Hoewel de wijziging op 2 september unaniem werd aangenomen, voldoet dit dus niet aan onze eigen Statuten. De notaris, die moet controleren of alles volgens de wettelijke regels is gedaan, gaat niet akkoord met de gevolgde werkwijze. Dit betekent dat het hele proces opnieuw moet worden doorlopen.

Het bestuur van de vereniging nodigt u daarom uit voor een ingelaste Algemene Ledenvergadering op 24 februari 2024 in d’Oude Koestal te ‘s-Gravenzande. Aanvang van de vergadering 14:00 uur.

Agenda

1. *Opening*
2. *Vaststellen aantal aanwezigen*
3. *Bespreken en goedkeuren van de Statuten*
4. *Rondvraag*
5. *Vaststellen volgende ALV*
6. *Sluiting*

Te verwachten is, dat er niet voldoende leden aanwezig zullen zijn om de Statuten vast te stellen.

We reserveren alvast 16 maart 2024 voor de 2e ALV om de Statuten goed te keuren. U krijgt hiervoor apart een uitnodiging. Alle leden van wie het e-mailadres bekend is, krijgen deze uitnodiging per email.

Het bestuur

Tentoonstellingscommissie

In de afgelopen maanden zijn we op diverse plaatsen bezig geweest. Om maar eens te beginnen in de grote zaal: daar hebben we op de plaats van de seizoenspanelen een expositie gehad over kleuren in de herfst. Hier werden aquarellen van Tineke Noordzij vertoond en er zijn 2 workshops gegeven, waarin werd uitgelegd hoe je aquarellen kunt maken. De expositie bestond uit aquarellen van bladeren in herfstkleuren. Al met al een kleurrijk geheel.

In de ontvangsthallen hebben we korte tijd een overzichtje gehad van zomerbloeiërs. Hier werden verschillende bloemen en planten kort belicht.

Daarna werd het paneel ingeruimd voor een overzicht van giftige planten. Dat blijken een heleboel bekende planten te zijn, ook planten die bij u in huis zijn te vinden.

Daarna was het de beurt aan de winter. Er was een uitleg hoe je in de winter, als de bomen geen bladeren hebben, toch kunt herkennen wat voor boom het is. Je kunt dan kijken naar de knoppen en de bast van de boom, maar ook de vorm van de boom geeft informatie. Je moet dan wel vrijstaande bomen hebben; die zijn het makkelijkst te herkennen.

Ook buiten de Koestal maken we soms tentoonstellingen. In november

en december was er een kleine expositie in het Woerdblok in Naaldwijk: 'Winter in het Staelduinse Bos'.

Op de zolder heeft tot eind 2023 een expositie gestaan over de manieren, waarop planten voor hun nageslacht zorgen, al dan niet geholpen door insecten, wind of water. Dat blijkt allemaal mogelijk te zijn. De titel 'Het stuift hier' zegt al genoeg over het onderwerp bestuiving.

Inmiddels staat er een tentoonstelling over water, die we geleend hebben van de KNNV uit Delft. Deze is nog te zien tot eind februari. Daarna besteden we een jaar lang aandacht aan onze eigen tuin. Daarbij bekijken we de tuin, zoals deze zich

ontwikkelt gedurende het hele jaar. Veel van de foto's zijn gemaakt door Adriaan de Rooter, onze 'huisfotograaf' en de informatie over de planten en zo komt van Maarten Aalbrecht, die de tuin onder beheer heeft. Het is beslist nuttig om eens op zolder te kijken en dan in de tuin rond te lopen om daar te ontdekken wat in de tentoonstelling is uitgelegd.

Op zolder hebben ook de vitrines en de beide diorama's een flinke opknappbeurt gehad. Eigenlijk kun je zeggen dat ze grondig vernieuwd zijn. Kom eens kijken hoe het allemaal geworden is. Wij zijn er in elk geval trots op.

Gerrit Keizer

Excursie e.d. Staelduinse Bos 2023-2

- 11 juni:** Publieksexcursie; parachutistenwandeling met eerst een filmpje met 18 personen.
- 21 juni:** Huize Dijkwegh uit Naaldwijk, koffiedrinken na wandeling met 10 personen.
- 25 juni:** Publieksexcursie, zomerwandeling met 30 personen.
- 8 juli:** Schilderclubje van Peter Jacobs, in de tuin schilderen.
- 9 juli:** Jose Boersma Nonner uit Maassluis: excursie met 8 volwassenen en 6 kinderen.
- 18 juli:** BSO Koningin Juliana van Kwest uit De Lier, wandeling met 24 kinderen en leiding.
- 10 september:** Publieksexcursie; parachutistenwandeling met eerst een filmpje met 18 personen.
- 1 oktober:** Publieksexcursie, herfstwandeling met 16 personen.
- 4 oktober:** De Kameleon uit 's-Gravenzande, WNT-herfstexcursie, samen goud klas met 9 leerlingen en 6 leiding.
- 6 oktober:** Jozefschool uit Schipluiden, zelf kaboutertocht en in de koestal rondkijken en filmpje, 58 kleuters en leiding.
- 10 oktober:** Senioren fietsclub Midden Delfland-Maasland, koffiedrinken met 23 personen.
- 11 oktober:** De Ouverture uit Naaldwijk, WNT-herfstexcursie, groep 4 met 23 leerlingen en leiding.
- 12 oktober:** Klootschieten van de hockeyveteranen uit Naaldwijk.
- 15 oktober:** Parachutistenfilm, de Lange, met 44 personen.
- 24 oktober:** De Zeester uit Monster, WNT-herfstexcursie, groep 4A/4B met 40 leerlingen en leiding.
- 25 oktober:** Bernadetteschool uit Naaldwijk, WNT-herfstexcursie, groep 4a met 30 leerlingen en leiding.
- 27 oktober:** Bernadetteschool uit Naaldwijk, WNT-herfstexcursie, groep 4b met 30 leerlingen en leiding.
- 30 oktober:** De Vlieten uit De Lier, zelf kaboutertocht, filmpje kijken en in de koestal, 21 kleuters en 8 leiding.
- 31 oktober:** Klootschieten hockeydames.
- 1 november:** Verburch-hof uit Poeldijk, WNT-herfstexcursie, groep 3B met 28 leerlingen en leiding.
- 4 november:** Workshop Aquarelleren, Tineke Noordzij, met 10 personen.
- 8 november:** Probusclub 'De Glazen Stad', koffiedrinken, lezing van Fred Spreen, 29 personen.
- 11 november:** Workshop Aquarelleren, Tineke Noordzij, met 9 personen.
- 12 november:** Publieksexcursie parachutistenwandeling met eerst een film, 21 personen.
- 16 november:** Aventurijn uit Vlaardingen, herfstexcursie, 44 leerlingen met leiding.

De ledenadministratie

De vereniging heeft een ruime 1000 leden, die ons als donateur steunen. In de ledenadministratie worden hun gegevens zorgvuldig bijgehouden. Zo noteren we van iedereen niet alleen namen en adressen, maar ook telefoonnummers, geboortedatum, emailadressen, wel/niet digitaal lezen en de betalingsgegevens. In de loop van de tijd ontstaan er wijzigingen. Inschrijven van nieuwe leden is een genoegen, uitschrijven van leden is altijd weer jammer. De wijzigingen komen op verschillende manieren binnen. Soms is het een telefoontje, heel vaak een email. Een enkeling schrijft een brief of kaartje of komt langs aan de balie. Na een Nieuwsbrief komen er ook meldingen via het emailpakket van Laposta. Niet alle wijzigingen worden gemeld, soms verliezen we hierdoor leden.

Er blijven altijd gegevens, die niet (meer) kloppen. Denkt u aan de volgende situaties:

- Verhuizing: we krijgen graag een adreswijziging.
- Vaste telefoonnummers verdwijnen steeds meer: dan noteren we uw mobiele nummer.
- Iemand was al lang lid, voordat hij/zij email ging gebruiken: laat me het emailadres weten.
- Een emailadres wordt niet meer gebruikt, waardoor we geen link voor digitaal lezen kunnen sturen: geef ons een vervangend adres door.
- Tenaamstelling wijzigt, b.v. na een overlijden of scheiding van partners: dat passen we aan.
- Een andere bankrekening wordt gebruikt: zet altijd het kenmerk met uw lidnummer en evt. postcode en huisnummer bij de betaling.

Als u de aanvullingen en verbeteringen doorgeeft, zorg ik dat het genoteerd wordt. In het kenmerk van de contributiebrief staat het lidnummer en het jaartal. Door dit te vermelden in een bericht, kan ik de gegevens het snelste aanpassen.

Helpt u me om dit werk zo goed mogelijk te doen?

Els Keizer, ledenadministratie
tel. 010-592 52 98,
e-mail: staelduinsebos@hotmail.com
Riemtale 2, 3155 ND Maasland

Bezoekersaantallen 2023

Vele wandelaars en groepen weten de weg naar d'Oude Koestel te vinden. Dankzij onze vrijwilligers aan de balie weten we hoeveel dat er zijn. In de maanden september en oktober 2023 zijn we ook de woensdagmiddagen open geweest, in de herfstvakantie alle middagen.

Ter vergelijking staan de cijfers van 2022 ook genoemd, van 2023 waren de maanden november en december nog niet bekend bij het maken van dit overzicht.

In deze tabel staan alleen de individuele bezoekers, elders in het blad staan de groepen genoemd.

In 2023 hebben we van januari t/m november ook nog ruim 1000 bezoekers in groepsverband ontvangen. Dit waren voor het grootste deel schoolklassen.

	zaterdag	zondag	woensdag	extra's	uitleg extra's	totaal individueel
totaal 2022	1241	3386	248	1623	2 ^e Paasdag en Herfstvakantie	6498
januari 2023	80	275				355
februari	122	328				450
maart	65	225				290
april	98	282		1500	Paasspeurtocht	1880
mei	56	198				254
juni	41	180	10			231
juli	41	288				329
augustus	97	181				278
september	110	266	61			437
oktober	137	638	132	169	Herfstvakantie	907
jan t/m oktober 2023	847	2861	203	1669	totaal	5580

Lezing in Concordia

Zo nu en dan vertellen we buiten de deur iets over het bos en de vereniging.

Op 9 november '23 waren we uitgenodigd voor een lezing in verenigingsgebouw Concordia in Maasdijk. Na voorwerk en een avond gezellig samen achter de computer waren de Powerpoint presentaties klaar. Met wat extra tijd vóór aanvang kwam de presentatie op het scherm, zoals het bedoeld was.

Ondanks het slechte weer kwamen er toch zo'n 30 personen op deze avond. Els begint met de geschiedenis van het gebied vanaf vroege tijden. Rond het jaar 800 is er een brede Maasmonding met kreken, strandvlakten en strandwallen. In de rivier ontstaat een eilandje met duinen er op. Na de aanleg van de Maasdijk (ca. 1240) slibt er land aan rond deze rivierduinen. Op oude kaarten staat al Staelduinen, er woonden vissers in het gebied. Zij visten door netten te spannen

tussen palen (staelen) in de rivier en ze woonden op de duinen. Hiermee kan de naam Staelduinen verklaard worden.

Later groeit er meer land aan tot een grote 'Hoek van Holland' die de scheepvaart naar Rotterdam begint te hinderen. Leuk detail voor de Maasdijkers: op de kaart uit 1750 staan de Lange en Korte Kruisweg getekend en ook de plek van Concordia is te zien aan het knikje in de dijk. Met het graven van de Nieuwe Waterweg kwam er een doorgang door de Hoek van Holland. Dit werk was in 1872.

Met sprongen door de geschiedenis komen daarna de aanleg van bos op het Staelduin, de bouw van de boerderij met koestal en de 2e Wereldoorlog met de bouw van de bunkers aan bod. Daarna volgen de acties om het bos te behouden, oprichting van de vereniging in 1971, opening

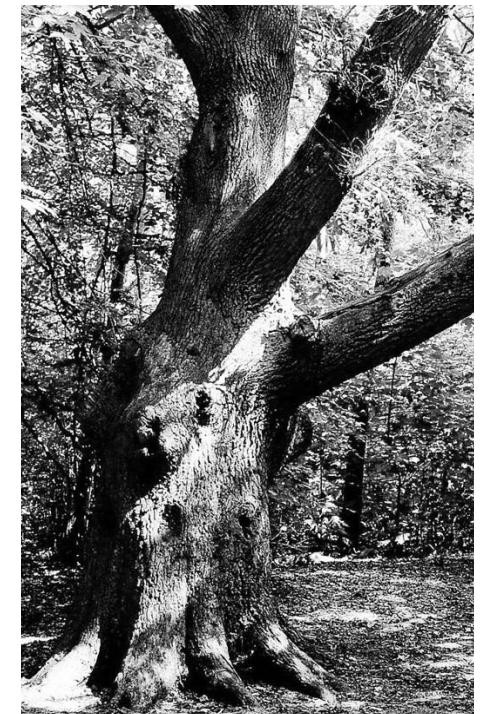
van het bezoekerscentrum in 1978 en tenslotte de overdracht van het oostelijke 'Defensie'-deel in 1987 aan het Zuid-Hollands Landschap.

Gerrit vervolgt met de huidige activiteiten van de vereniging en laat zien hoe de Koestal er nu uitziet. Hij vertelt hoe al het werk met vrijwilligers wordt gedaan en wat de rollen van ons drieën in de vereniging zijn. Belangrijke zaken zijn nu de werving van leden en van vrijwilligers, plannen voor verbeteringen en digitalisering, het vinden van sponsors om grote projecten te kunnen aanpakken.

Na een gezellige koffiepauze neemt Henk het woord met een denkbeeldige wandeling door het bos. Kleurrijke foto's illustreren zijn verhaal, waarin hij veel wetenswaardigheden over de natuur vertelt. We zien het bos en de tuin bij de Koestal in verschillende seizoenen. De verhalen over planten en dieren, het belang van brandnetels en onze grote evenementen

met Pasen en Midwinter trekken vast weer nieuwe wandelaars naar het bos.

Gerrit en Els Keizer, Henk Trompetter

Hond aan de lijn

Het Staelduinse Bos is een beschermd natuurgebied. Dat betekent dat hier spelregels gelden: alleen op de paden lopen en honden altijd aan de lijn houden! Als vrijwilligers zien we regelmatig wandelaars met vrij lopende honden. Soms waarschuwen we dat de handhavers hier echte boetes voor uitdelen. Maar natuurlijk hebben wij zelf geen enkele bevoegdheid om er iets aan te doen.

We kunnen het alleen maar uitleg-

gen. Een dier in het bos weet niet dat úw hond niets doet, dus het vlucht weg van een nest of wordt onrustig als het niet nodig is. Een hond weet zelf niet, wat voor onrust hij veroorzaakt. Gelukkig kan het baasje of vrouwtje zorgen dat de lijn wordt vastgemaakt. Als het straks voorjaar wordt, is dit extra belangrijk.

In het bezoekerscentrum is de hond aan de lijn altijd welkom, er staat een bak fris drinkwater klaar!

Afval

Met elkaar zorgen we natuurlijk dat de natuur afvalvrij wordt. Gelukkig weten de meeste bezoekers onze vuilnisbakken in de tuin goed te vinden. Vindt u het terugbrengen van de kleine flesjes en blikjes met statiegeld ook zo'n gedoe? In het bezoekerscentrum staat er een aparte vuilnisbak voor klaar. Zo steunt u ons met het statiegeld.

Activiteitenprogramma d'Oude Koestal t/m juni 2024

- januari en februari** tijdens opening
Wisseltentoonstelling 'Water', KNNV
- zondag 4 februari** 14:00 uur
Publieksexcursie 'Knoppen kijken' *)
- maart t/m zomer** tijdens opening
Wisseltentoonstelling 'De Tuin' over de tuin bij de Koestal
- zaterdag 16 maart** 9:30-15:00
NLdoet: grote schoonmaak. Koestal gesloten
Aanmelden om te helpen:
<https://www.nldoet.nl/activiteit/grote-schoonmaak-doude-koestal-staelduinse-bos-s-gravenzande>
- maandag 1 april** starten tussen 11:00-15:00 uur
Paasspeurtocht in het bos. Start aan Oude Hooislag.
Deelname € 3,- per deelnemer
- zaterdag 13 april:** 15.30-16.30 uur, koffie na afloop
Film: '**De laatste kouwe tuinder van het Westland**' *)
Entree € 10,-. Graag opgeven dat u komt i.v.m. het aantal zit plaatsen. Gaat alleen door bij voldoende aanmeldingen.
- zondag 21 april** 8:00 uur
Publieksexcursie 'Vroege Vogelwandeling' *)
- zondag 23 juni** 14:00 uur
Publieksexcursie 'Zomerwandeling' *)

*) *Deelname uitsluitend na inschrijving bij mw. van Drongelen, tel 0174 - 63 14 27 of per e-mail aatendiek@gmail.com*

*Deelname aan excursies kost € 3,- p.p.
De film op 13 april kost € 10,- p.p.*

Bomen in het Staelduinse bos (8)

De wilg (Salix)

Dit is de achtste boomsoort in de serie 'Bomen in het Staelduinse bos'. Eerder kwamen in deze serie de beuk, de eik, de linde, de witte paardenkastanje, de esdoorn, de iep en de populier aan de orde. Elke aflevering geeft een korte samenvatting.

Voorkomen van wilgen in Nederland

De wilgen behoren net als populieren tot de familie Salicaceae, de wilgenfamilie. Vanwege de soortenrijkdom met vele moeilijk te onderscheiden kruisingen en vanwege de verschillen zoals de manier van bestuiving bij de wilgen is het de moeite waard apart over ze te schrijven.

Er zijn 10 inheemse soorten met hun kruisingen in Nederland te vinden. De schietwilg (of witte wilg) en de boswilg (of waterwilg) groeien in het Staelduinse bos zoal rondom de Poel en bij de parkeerplaats aan de Papendijk.

Enige wetenswaardigheden over de stam, bladeren, bloei, bloemen, bestuiving, het gedrag en de groeiplaats

Kenmerkend bij alle wilgachtigen: Ze zijn tweehuizig, dus mannelijk, of vrouwelijk.

Kenmerkend voor wilgen, anders dan bij populieren:

Maar één knopschub; katjes (trossen bloempjes met honingkliertjes) hangen niet, maar zijn opstaand of afstaand; het blad is meestal kleiner of langwerpig. Ze worden door insecten

Schietwilg, boom

ten bestoven (dus niet door de wind), zoals belangrijke insecten als bijen en vlinders.

Schietwilg, blad

De vele aan de takken hangende mannelijke katjes bevatten naast nectar ook opvallend geel gekleurd stuifmeel. De vrouwelijke zijn minder opvallend en bevatten alleen nectar. Kenmerkend voor wilgen: Het zijn snelle groeiers met grote behoefte aan licht. Worden niet echt oud, maximaal 80 jaar oud. Ze kunnen meestal goed tegen harde wind en (enige) zeewind en tijdelijke overstromingen. Op pas droogvallende grond bestaan de eerste houtige gewassen bijna altijd uit wilgen.

De schietwilg

Deze soort kan hoog worden, 25 á 30 meter. Het woord schietwilg is afgeleid van scheutwilg.

Hij heeft een brede, ovale kroon in ongeknotte vorm. De korte, scheve stam heeft zware, opstijgende hoofdtakken, met dunne twijgen, waarvan de dunste hangend. Als knotvorm schieten de scheuten recht naar boven. De schors is donkergrijs, ruw, met kruisende ribbels. De bast is eerst glad en groen, later onregelmatig, diep gegroefd en grijsbruin. Bloeit in april of mei, tijdens of nadat het blad opkomt. Het blad is langwerpig, met fijngezaagde rand, bovenzijde lichtgroen tot grijsgroen, met grijsgroene onderzijde zilverachtig behaard. In de herfst worden ze bruingeel. Te vinden langs weilanden, sloten, in broekbossen en grienden en verdraagt hoog grondwater.

De boswilg

Deze wilg kan maximaal 22 m worden; is meestal eenstammig, met koepelvormige kroon. De takken zijn dun en boogvormig opstijgend. De schors is grijs, eerst glad met dwarse reeksen, kleine, ruitvormige kurkporiën, maar weldra met ondiepe, kruisende ribbels. Bloeit voordat het blad komt. De bladen zijn meestal 5-8 cm lang, rondachtig met puntje; van boven donkergroen, van onderen met fijn, grijsgroen vilt. In de herfst worden ze geel.

Enige wilgensoort die ook in bossen en bosranden op drogere gronden voorkomt. Verdraagt geen hoog grondwater.

Schietwilg, mannelijke katjes

Nuttig voor dierlijk, plantaardig leven en andere bomen

Op de voedselrijke schors leven mossen en korstmossen. De bloemen zijn belangrijke voedselleveranciers voor insecten in het vroege voorjaar. Als de wilgen dus per 3 jaar geknot moeten worden, kan een deel per jaar geknot worden en blijft er voor de insecten in het vroege voorjaar voedsel te halen. Op aanwezige insecten, en op ongewenste bezoekers als wilgenhoutrupsen, komen vervolgens trekvogels af. Zoals de tjiftjaf, die een jaarlijks terugkerende broedvogel is in het Staelduinse bos. De jonge scheuten zijn eiwitleveranciers in de winter voor de grote grazers, als er niet voldoende gras

meer is. Verder zijn er nog de vele nestel- en schuilgelegenheden voor diverse dieren, zeker belangrijk als de wilgen hoofdelementen zijn in de landschapsstructuur.

Ziektes en aantastingen

Vooraf de watermerkziekte, veroorzaakt door een bacterie, moet genoemd worden. Schietwilgen en hun klonen zijn er vatbaar voor. Aangetaste delen van het hout worden donkerbruin. Er zijn wel manieren om de ziekte tegen te gaan. Een van die manieren is elke boom te knotten eens in de drie jaar. Een andere manier om deze ziekte tegen te gaan, is de aangetaste wilgen op verantwoorde wijze weghalen en nieuwe, gezonde jonge ervoor in de plaats te planten. Verder is ook noemenswaard

de schimmelziekte ‘zwarte kanker’. Andere soorten aantastingen worden veroorzaakt door dieren zoals wilgenhoutrupsen, bladluizen, spinselmotten en wilgenhaantjes.

Belang voor mensen

Van de jonge wilgentakken worden sinds eeuwen manden gevlochten. Maar bast en hout hadden nog een andere functie. In de volksgeneeskunde kende men de wilg als middel tegen pijn.

In de bast van de boom zit de stof salicine, waarvan azetylsalicylzuur kan worden gemaakt. Deze aspirine werd een middel tegen koorts, pijn en ontstekingen en zelfs om hartinfarct te voorkomen. Tegenwoordig wordt de stof synthetisch vervaardigd.

Van het lichte hout worden veelal dezelfde produkten gemaakt als van populierenhout. Bij de aanleg van dijken worden matten gebruikt, gemaakt van onder andere wilgentenen, om ondermijning van de dijken te voorkomen. Verder vormen wilgen in venige gebieden hoofdelementen voor de landschapsstructuur. Kortom, ook deze boomsoort is belangrijk voor Nederland.

Verder lezen: Wikipedia; www.bomenstichting.nl; Bosplantsoen, bomen en struiken in bos en landschap; website Naturetoday; ANWB Bomengids van Europa

*tekst: Rita Hoogland
foto's: Hans vd. Meijs*

Twijg en knoppen met 1 knopschub

Paddenstoelenexcursie in het Staelduinsebos

Het was op 11 september de laatste snikhete dag. Het Team Paddenstoelen van de KNNV afdeling Natuurlijk Delfland had het Staelduinse Bos uitgekozen om paddenstoelen te monitoren. Het was heerlijk wandelen onder de bomen van het Staelduinse Bos.

Het Harig saffraanzwammetje: een zeldzame soort

We kwamen de volgende paddenstoelen tegen: bruinroze oorzwammetje, bundelcollybia, echte tonderzwam, gele aderhertenzwam, geschubde inktzwam, geveerde raspzwam, gewone boomwrat, gewone glimmerinktzwam, goudgele zwameter, grauwoegroene hertenzwam, harig saffraanoorzwammetje, heksenboter, kogelhoutskoolzwam, meeldauw, roodsteelfluweelboleet, stekelige

korstkogelzwam, witte bultzwam, wortelende aardappelbovist, zalmzwam. Uiteraard zagen we nog meer o.a. een nest van de Europese hoor-naar.

Huub van 't Hart

De deelnemers van Natuurlijk Delfland

Filmprogramma 2024

Tijdens de openingsuren van d'Oude Koestal wordt elke maand een andere film gedraaid.

- Januari:** **'Het landgoed 'Clingendael'**
Een interessante film over de geschiedenis en natuur van het landgoed 'Clingendael'.
Filmlengte 27 minuten.
- Februari:** **'Nieuwe wilde Runderen'**
Het verhaal van de herkomst van de Schotse Hooglanders.
Filmlengte 20 minuten.
- Maart:** **'Als je goed kijkt in het Nationale park 'De hoge Veluwe'**
Een leerzame rondleiding door dit park, door de Boswachter.
Filmlengte 8 minuten.
- April:** **'Excursie Staelduinse Bos'**
Een excursie door het Staelduinse Bos met de plantenwerkgroep van de KNNV.
Filmlengte 15 minuten.
- 13 April:** **'De laatste kouwe tuinder van het Westland' *)**
van 15.30-16.30 uur, koffie na afloop, entree € 10,-
Van tevoren graag opgeven dat u komt i.v.m. het aantal zitplaatsen. Gaat alleen door bij voldoende aanmeldingen.
- Mei:** **'Dagvlinders in Nederland en Vlaanderen'**
'Kleur in het bos' Hoe vlinders in het bos leven en overleven.
Een film van de Vlinderstichting.
Filmlengte 12 minuten.
- Juni:** **'Huys ten Donck'**
Een excursie naar deze buitenplaats in Ridderkerk, met een prachtig landschappark.
Filmlengte 10 minuten.

Anton van der Salm

Notulen van de Algemene Ledenvergadering, Staelduindag op 1 juli 2023,

gehouden in d'Oude Koestal te 's-Gravenzande

Er zijn 23 leden/vrijwilligers, exclusief het bestuur, aanwezig (lijst aanwezig bij de wnd. secretaris). Afmeldingen ontvangen van Coby van Geest, Jacinta Koop, Henk en Bella Mulder, Wim van Paassen, Carla v.d. Sar, Frans Smits, Bart Sio, Silvester Weterings, Roos Strik en Adriaan de Ruiter.

1. Opening door de voorzitter en vaststellen agenda

De agenda wordt aangenomen en de voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom, en speciaal Aad Dijk, die gelukkig weer terug is.

Hierna houdt de voorzitter een inleiding.

We hebben een heleboel vrijwilligers, die dienst doen tijdens de openingsuren, een groepje voor het verzorgen van tentoonstellingen, een groep voor de verzorging van de tuin en anderen die komen helpen voor een bepaalde klus, de flex-vrijwilligers. Een groot aantal daarvan hebben we in de afgelopen tijd mogen zien: de mensen die hebben meegewerkt bij de grote schoonmaak bij NL doet. Verder een aantal mensen, die zonder gebonden te zijn aan onze vereniging, hebben geholpen bij het schilderen van de filmzaal en het leggen van

het laminaat op zolder. Dit zijn Jan Vreugdenhil, Annelies Keizer, Geert v.d. Spek, Evert van Dool, Mike Smits en Maurice v.d. Berg. Daarnaast hebben een aantal 'gewone' vrijwilligers hieraan meegewerkt: Frans Smits, Adriaan de Ruiter, Henk Trompetter en Gerrit Keizer en hebben Henriette Veth en Roos Strik de stoelen van de filmzaal grondig schoongemaakt. Al deze mensen hartelijk bedankt voor alle inspanning. Verder nog te noemen House of Work, die de aankoop van het laminaat heeft gesponsord. Heel hartelijk dank hiervoor.

Helaas hebben we het afgelopen jaar een aantal vrijwilligers verloren: Hylke de Graaf (overleden); Wim van Willigen (redactie Staeltje Natuur, gestopt); Lenie Vreugdenhil (tijdelijk gestopt wegens mantelzorg); Irene Stokdijk (wegens ziekte afgetreden bestuurslid).

Bedankt voor wat jullie de afgelopen jaren hebben gedaan. Gelukkig hebben we ook nieuwe vrijwilligers: Peter de Blooy (zorgt mee voor het aquarium), Frans Smits (voor projecten bij de inrichting), Theo Geenen en Carla van der Sar (baliediensten), Roos Strik (voor baliediensten en andere klussen) en Hans Triemstra (aanpassen en opknappen van de elektrische installatie).

Over biodiversiteit: De mollen hebben een prima plek gevonden in de grasvelden rond de Koestal; ook de muizen maken dankbaar gebruik van de Koestal om te schuilen.

We hebben de energiecrisis goed doorstaan. Een aantal sluipverbrui-

kers zijn uitgezet en de temperatuur in de stal is een paar graden omlaag gebracht. Dit zorgt voor ongeveer 10% minder elektriciteitsverbruik en 30% minder gasverbruik. Andere plannen m.b.t. verduurzaming worden voorlopig niet uitgevoerd, mede vanwege de hoge kosten en de inmiddels gedaalde energieprijzen.

Tenslotte worden alle vrijwilligers bedankt voor hun inzet en worden hun partners bedankt dat zij de vrijwilligers de gelegenheid geven om het werk voor de vereniging te doen.

2. Notulen jaarvergadering 2 juli 2022

De notulen worden goedgekeurd onder dankzegging aan de notulist.

3. Ingekomen post

Geen post die nuttig is om te vermelden in deze vergadering.

4. Jaarverslag verenigingsjaar 2022-2023

Henk Trompetter leest het jaarverslag voor, zie elders in dit blad.

N.a.v. het jaarverslag: verzoek aan de gastheren/gastvrouwen om bij de eerste bezoeker de film aan te zetten. Tevens om in alle verslagen de volledige namen te vermelden.

5. Jaarverslag Penningmeester

De penningmeester geeft een toelichting op het uitgedeelde verslag en rapporteert een batig saldo. Heleen van Hagen vraagt of er bepaalde vogelkaarten mogen worden aangeschaft: Akkoord. Het verslag wordt goedgekeurd onder dankzegging aan de penningmeester.

6. Verslag kascommissie

Tineke van den Berg en Heleen van Hagen hebben op 30 juni de balans en overzichten goedgekeurd en verlenen penningmeester en bestuur decharge. Voor het volgend jaar worden Wim Korteland en Coby van Geest als nieuwe leden van de kascommissie benoemd.

7. Verkiezing nieuw bestuurslid

Irene Stokdijk is wegens ziekte afgetreden. Het bestuur stelt voor in haar plaats Tineke van den Berg te benoemen. Tineke stelt zich voor, waarna ze met algemene stemmen wordt gekozen.

8. Behandeling vernieuwde statuten

De voorzitter geeft een toelichting op de wijziging van de statuten, die voldoen aan de WBTR. De nieuwe statuten kunnen worden goedgekeurd als 2/3 van leden vóór stemmen. Aangezien het quorum niet aanwezig is, is een 2e vergadering nodig, waar een 2/3 meerderheid van de aanwezige leden volstaat om het voorstel goed te keuren. Deze 2e ALV staat gepland op 2 september 2023. In de vergadering werd deze datum goedgekeurd. De wijzigingen in de statuten worden kort behandeld:

- Allereerst de doelstelling van de vereniging: van vrijkomen en uitbreiden bos naar beheer bezoekerscentrum.
- Minimale grootte van het bestuur is van 5 naar 3 personen gebracht.
- Bestuurslid is éénmaal herbenoembaar is vervangen door herbenoembaar.
- Een bestuurslid kan worden ont-

slagen als hij niet meer het beheer over het eigen vermogen heeft.

- Een organisatorisch punt. De ALV moet gehouden worden uiterlijk eind juni, dus komende jaren: laatste zaterdag van juni!!!
- Toegevoegd dat het niet hoeft bij uitzonderlijke omstandigheden.
- Bij statutenwijziging moet in de 1e vergadering minimaal 2/3 van de leden aanwezig zijn. Een 2e vergadering moet binnen 10 weken na de eerste worden gehouden.
- Als een of meerdere bestuursleden uitvallen, dient het onderling vervangen geregeld te zijn. Ook als het gehele bestuur zou wegvallen is dat ook geregeld.

Via een nieuwsbrief worden de leden uitgenodigd voor de 2e algemene ledenvergadering op 2 september. Het is ook mogelijk 'schriftelijk' te stemmen per e-mail.

9. Rondvraag

Heleen van Hagen: excursies zijn ook educatie. Gerard Helmich: We worden niet structureel gesponsord; nu alleen de vloer. Er zijn misschien meer bedrijven, die ons willen sponsoren. De functie van Lenie Vreugdenhil (het distribueren van het Staeltje) wordt overgenomen door Jacinta Koop met Henriette Veth als reserve.

Rudy Arnold: de complimenten voor de vergadervoorzitter en de duidelijke uitleg.

10. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering en dankt iedereen voor zijn/haar aanwezigheid en inbreng.

Herfst....

*De sloot verzadigd met
herfstblaadjes.*

*Kleurrijk nemen ze afscheid
van de herfsttijd.*

Tekst en foto: Dick Voogd

Notulen van de Algemene Ledenvergadering op 2 september 2023

gehouden in d'Oude Koestal te 's-Gravenzande

Er zijn 18 leden/vrijwilligers, exclusief het bestuur, aanwezig (lijst aanwezig bij de wnd. secretaris) Afmeldingen ontvangen van Diek en Aat van Drongelen, Rudy Arnold en Helen Hulsebosch, Wil de Graaf, Bertje van Rijn, Henk en Bella Mulder, Gerard Helmich, Mijneke Kome, Gemma Feller, Janny Nederlof, Tineke vd Berg, Ella Kikkert en Jacintha Koop.

1. Opening door de voorzitter

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Een aantal leden/bestuursleden zijn afwezig o.a. wegens vakantie. Aangezien het quorum van 2/3 van onze leden niet aanwezig was op de algemene ledenvergadering van 1 juli 2023 is voor de wijziging van de statuten deze tweede ledenvergadering nodig.

2. Vaststellen nieuwe statuten van de 'Vrienden van het Staelduinse Bos'

De voorzitter licht de voorgenomen wijzigingen kort toe:

- Allereerst de doelstelling van de vereniging: van vrijkomen en uitbreiden bos naar beheer bezoekerscentrum en educatie.
- Minimale grootte van het bestuur is van 5 naar 3 personen gebracht.
- Bestuurslid is éénmaal herbenoembaar is vervangen door herbenoembaar.
- Een bestuurslid kan worden ontslagen als hij niet meer het beheer over het eigen vermogen heeft.

- Een organisatorisch punt. De ALV moet gehouden worden uiterlijk eind juni, dus komende jaren: laatste zaterdag van juni!!!
- Toegevoegd dat het niet hoeft bij uitzonderlijke omstandigheden.
- Bij statutenwijziging moet in de 1e vergadering minimaal 2/3 van de leden aanwezig zijn. Een 2e vergadering moet binnen 10 weken na de eerste worden gehouden.
- Als een of meerdere bestuursleden uitvallen, dient het onderling vervangen geregeld te zijn. Ook als het gehele bestuur zou wegvallen is dat ook geregeld.

De vergadering stemt met algemene stemmen vóór de statutenwijzigingen, zodat er nu vervolgstappen kunnen worden gezet: Eerst naar de notaris, daarna zijn de statuten van kracht.

3. Rondvraag

- d'Oude Koestal hebben wij in erfpacht, ZHL is de eigenaar.
- ZHL is de eigenaar van het bos, wij beheren de Koestal voor voorlichting en educatie.

4. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering.

Workshop aquarelleren

Op zaterdag 4 november was er een workshop aquarellen met herfsttinten in d'Oude Koestal'. De workshop werd gegeven door Tineke Noordzij. Na de voorbereiding vanaf 12 uur, druppelden de deelnemers een voor een binnen. Met deze groep hebben we een heerlijke schildermiddag gehad, en kwamen er, na het

oefenen van een zestal aquarel-technieken, fantastische kunstwerken tevoorschijn. Het was leuk dat er eens een andere activiteit in d'Oude Koestal' kon plaatsvinden en met dank aan Tineke hebben we deze middag veel geleerd.

Henk Trompetter

Een woensdag in september

Baliedienst in september, dat is ook op woensdag. Dus net voor 13:00u zijn we aanwezig, vlag uit, deur open. Daar blijft het een tijd bij, geen bezoeker te bekennen.

Er zijn nog wat klusjes te doen, een tentoonstellingstekst aanpassen, het balieboek bijwerken, de nieuwe versie van de folder printen. Eigenlijk is het te mooi weer om binnen te werken, op het bankje buiten is het warmer dan in de Koestal.

Gerrit ontvangt inmiddels een moeder met 2 kinderen, die even binnen komen kijken. Een kijkje in het konijnenhol boven is hoorbaar erg spannend, daarna gaan ze gauw naar buiten om uit te razen.

Geleidelijk aan komen er meer bezoekers. Vanuit de tuin komt een meneer met een mevrouw in een rolstoel. Ze is blij dat ze bij ons binnen

kan komen en is heel gelukkig dat het herentoilet zo ruim is en stevige beugels heeft. Samen kijken ze beneden rond.

Dan krijgen we de vraag voor een glas water. Iemand had flink gefietst en had niets bij zich. Zelf hebben we net thee gezet, dus ik bied dat aan. Deze bezoeker neemt een goede rustpauze en stopt me een mooie gift toe voor het centrum. Een mevrouw met een langharige hond vraagt om een teiltje water om schoon te maken. De hond was geschrokken en in zijn eigen poep gaan zitten. Ze neemt een emmer en papieren handdoekjes mee naar buiten, blij dat we haar kunnen helpen.

We raken in gesprek met iemand die eerder al lid geweest is van de vereniging. Na een tijdje praten wil ze wel opnieuw lid worden, want ze komt hier vaak. Grootouders met kleinkinderen nemen de tijd om alles goed te bekijken. Na afloop kopen ze kijkdoos pakketten (bouwplaat + doos+ folie), voor een andere woensdagmiddag.

Tenslotte, het is al bijna tijd om te sluiten, leren we zelf ook iets bij over onze bijen. Een bezoeker is zelf imker en geeft één van de kinderen en ons wat extra uitleg.

In deze baliedienst turfden we 25 bezoekers en maakten we wel erg uiteenlopende dingen mee. Met een tevreden gevoel doen we om 16:00 u de deur dicht.

Els en Gerrit Keizer

Jaarverslag juni 2022 – juni 2023,

vereniging vrienden van het Staelduinse Bos

Onze vereniging heeft als belangrijk doel voorlichting geven over de natuur in het bos aan bezoekers van het Staelduinse Bos. Het bezoekerscentrum d'Oude koestal, de tuin, de excursies en ons verenigingsblad dragen hier veel aan bij. Inmiddels bestaan we bijna 52 jaar en zijn van belang voor het Westland. We ontvingen afgelopen jaar ongeveer 7000 bezoekers. Alle werkzaamheden in de vereniging worden gedaan door vrijwilligers, die we hiervoor hartelijk dank zeggen. Ook dank aan al onze leden en donateurs, waardoor we in staat zijn uitvoering te geven aan de door ons gestelde doelen.

Tuin

De tuin wordt druk bezocht door veel wandelaars, die het bos bezoeken, en ziet er door het vele werk van de tuinploeg steeds fantastisch uit.

Excursies, groepen en diverse activiteiten

Vele groepen hebben het bos en de Koestal bezocht, soms alleen voor een excursie, soms een combinatie excursie met bezoek aan de Koestal, soms alleen bezoek aan de Koestal.

- 27 excursies voor scholen en BSO uit Westland, Hoek van Holland en Maassluis (ca. 650 kinderen).
- Publieksexcursies: Herfst, Midwinter, Knoppen, Vogels, Zomer en enkele Parachutistenwandelingen, samen ca. 300 personen.
- de Paasspeurtocht met ca. 800 betalende bezoekers.

Dit zijn totaal ongeveer 1600 wandelaars.

- 3 andere groepsexcursies (ca. 70 personen).
- 9 andere groepsactiviteiten in de Koestal.

Tentoonstellingen

De tentoonstellings- en inrichtingscommissie heeft 9 keer vergaderd. Op de werkavonden en ook overdag is er veel werk verzet. Iedere maand draait er boven voor de bezoekers een andere film van de maand.

De filmzaal is geschilderd en kan weer jaren mee. Zowel de vitrines in de filmzaal als naast het diorama zijn geschilderd en heringericht. Tevens is het stranddiorama aangepast. We hebben ook een nieuwe laminaatvloer op de bovenverdieping. Een woord van dank aan alle vrijwilligers, die aan deze activiteiten hebben meegewerkt.

De commissie is volop bezig met opruimen en digitaliseren van teksten en fotomateriaal. Er is nieuwe noodverlichting aangebracht in de filmzaal. In het kader van verduurzaming worden de twee dakramen vervangen. Isolatie en energietransitie zijn besproken maar vinden vooralsnog niet plaats. Een aantal genomen maatregelen hebben al tot vermindering van energieverbruik geleid.

Wisseltentoonstellingen

- 50 jaar (t/m december 2022).
- Vlinders (tot september 2022).
- tussententoonstelling 'Herken de plant' met prijsvraag voor de jeugd.

- Op en onder de grond.
- Wat stuift hier (tot december).
- Kleine tentoonstelling in het Woerdblok, gedurende maart en april.

Planning:

- tentoonstelling 'Water'.
- De tuin: over de tuin bij de koestal.
- kleine tentoonstelling in 'Het Woerdblok' (werd zeer gewaardeerd, in december nogmaals).

Bouwcommissie

Deze commissie is door ziekte onbeemand, maar er worden allerlei plannen gemaakt en deels uitgevoerd. Dit gebeurt onder aanvoering van de tentoonstellings-inrichtingscommissie. Verschillende vrijwilligers zijn hiermee bezig. Er is en wordt onder andere gekeken naar de elektrische installatie in de Koestal.

Er is een nieuwe noodverlichting aangebracht in de filmzaal. In het kader van verduurzaming worden de twee dakramen vervangen. Over Isolatie en energietransitie hebben diverse gesprekken met deskundigen plaatsgevonden maar vinden vooralsnog niet plaats.

Een aantal genomen maatregelen hebben al tot vermindering van het energiegebruik geleid. In de afgelopen maanden hebben we ca. 10% minder elektrische energie gebruikt dan in dezelfde periode in voorgaande jaren.

Vrijwilligers

De vrijwilligers hebben 4 keer vergaderd onder voorzitterschap van

Anneke Storm. De excursiebegeleiders zijn 2 maal bij elkaar geweest om de WNTweb-excursies voor te bereiden en zij hebben een wandeling o.l.v. Hans v.d. Meijs gemaakt in het Westduinpark.

We hebben een paar stagiaires gehad die met diverse activiteiten hebben geholpen.

Bestuur, vergaderingen, samenstelling

Het bestuur heeft 6 keer vergaderd. De bestuurstenen voor de nieuwe leden zijn inmiddels ingevuld: Aad Dijk is de nieuwe secretaris en Henk Trompetter is algemeen bestuurslid en tevens plv. secretaris en plv. voorzitter.

We hebben diverse keren gesproken over aanpassing van de statuten en daar is een wijzigingsvoorstel uit voortgekomen dat in deze vergadering aan de leden ter goedkeuring wordt voorgelegd.

Overleg met derden

Er is tweemaal overleg geweest met ZHL over het bos en de voortgang bij de Bonnenpolder. We hebben deelgenomen aan Vitis-netwerkbijeenkomsten. We zijn naar de bijeenkomst geweest van WNTweb.

Er waren oriënterende gesprekken over verduurzaming met een architect, onze verwarmingsinstallateur en het Westlands museum. We hebben ook een voorlichting gehad over de plannen met Loswal de Bonnen.

Redactie

Helaas heeft een van de redacteurs van 'Het Staeltje Natuur' zich

teruggetrokken. Staeltje 93 en 94 zijn inmiddels naar onze leden gegaan. Ca. 400 leden lezen het blad digitaal, de rest wordt, op enkelen per post na, bezorgd door vrijwilligers. We zoeken nog een mede-redacteur.

Ledenadministratie

We hebben momenteel ruim 1000 leden; er zijn dit jaar 52 nieuwe leden bijgekomen, waarvan 23 bij de Paas-speurtocht.

Het werven van leden is een punt van aanhoudende zorg en heeft met name aandacht bij grotere evenementen, publiekswandelingen en tijdens de openingsuren van de 'Oude Koestal' door de bemanning.

Onderhoud, schoonmaak en levende have

Helaas hebben we door ziekte het schoonmaken van de Koestal uit moeten besteden. Voor het verzorgen van het aquarium is een oplossing gevonden.

Archief

De vereniging heeft een rijk archief wat veel zorg behoeft. Er is steeds meer materiaal bijgekomen van oud-vrijwilligers, maar ook recent, te bewaren, materiaal moet zorgvuldig worden opgeslagen en bewaard. Ook is er veel gedigitaliseerd en dit wordt ook buiten de koestal opgeslagen.

*Henk Trompetter,
waarnemend secretaris*

Veel succes met de parachutistenwandeling

Veel succes met de Parachutisten wandeling en film in d'oude Koestal.

Sinds oktober 2022 geef ik excursies over de Tweede Wereldoorlog

geschiedenis van het Staelduinse bos. In mei 1940 landden Duitse parachutisten tussen het Staelduinse bos en de Nieuwe Waterweg. Dit gebied wordt de Bonnenpolder genoemd. De Parachutisten moesten richting Den Haag en zochten de kortste weg door het Staelduinse Bos. In de excursie wordt deze tocht geheel gereconstrueerd en ook gelopen door het bos. Naast deze excursie wordt ter inleiding vooraf een korte film fragment vertoond en aanvullende informatie gegeven over wat er allemaal is gebeurd in de Tweede Wereldoorlog in het Staelduinse bos.

Ook andere zaken komen aan bod zoals o.a. de lancering van de V2 raketten in het bos tijdens de bezetting.

Hoewel als éénmalige excursie bedoeld trekt deze veel belangstelling en daar hebben we dan ook gehoor aangegeven. Inmiddels zijn we nu 5 excursies verder en blijft er nog steeds vraag naar. Als variatie op de excursie vertonen we sinds kort ook de gehele film en ook daar is veel belangstelling voor.

De film is destijds gemaakt in opdracht van de gemeente 's-Gravenzande en vertoont op de WOS tv rond de jaren na 1995. Film geeft o.a. een Algemeen beeld van Nederland in tweede Wereldoorlog maar vooral aandacht op het gebeuren in en om 's-Gravenzande en in het bijzonder welke rol daarin was weggelegd voor Staelduinse bos. Verder ook persoonlijke verhalen van onze 's-Gravenzandse bewoners uit die tijd. Maker

van de Film is Wim van Wensveen van de Video Journaal Groep.

Silvester Weterings

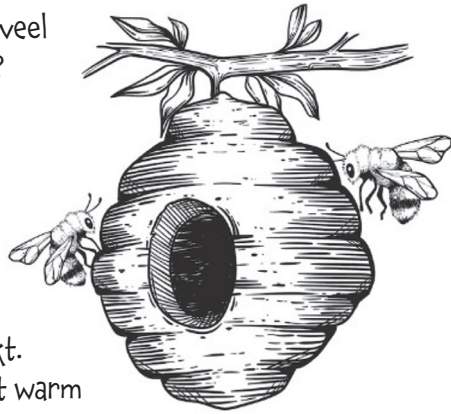

Kinderpagina

Hallo, hebben jullie ook gezien dat er zoveel bijen waren in het bijenhotel in het bos?

De honingbij

We zien in de winter geen bijen en veel mensen denken dat ze in 'winterslaap' zijn, maar eigenlijk slapen ze niet. De honingbijen zitten in de winter op een bol op elkaar geplakt. De belangrijkste taak is dan om het nest warm te houden in de winter. Ze wapperen dan met hun vleugeltjes en eten honing.

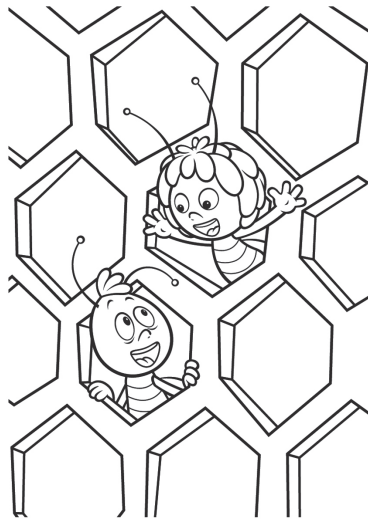

De wilde bij

Wilde bijen overwinteren in de grond, in holle stengels van planten en bijenhotels, in holtes en kleine gaatjes van bomen en rommelige hoekjes, maar soms ook in schuren of onverwarmde zolders.

Bomen in de winter

Ook bomen houden een soort 'winterslaap'. Lang voordat de bladeren vallen, zijn de knoppen voor het volgende jaar al aanwezig. Dit betekent dat de blaadjes (vaak ook de bloemen) de hele winter aan de boom zitten. Ze zijn veilig verstopt in de knop, die ze beschermt tegen kou, sneeuw of vorst. Een knopje bestaat uit één of meer schubben.

De boom

De voeding heeft de boom in de herfst al uit de bladeren gehaald.

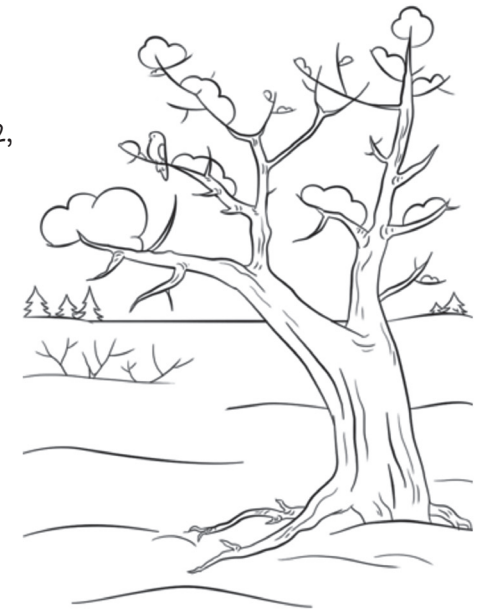
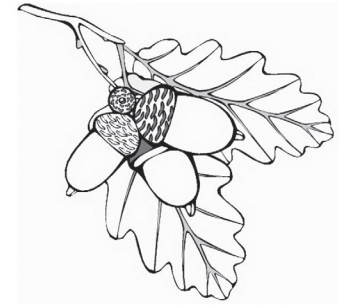
In de herfst staat de zon ook steeds lager en schijnt daardoor bij ons minder lang en fel. De bladeren krijgen dus minder energie van de zon en maken minder voedsel.

Als het kouder wordt, zuigt de boom ook geen water meer op. Om te zorgen dat de boom niet uitdroogt en dood gaat, haalt hij het voedsel uit de bladeren. Dan blijven de rode en gele kleurstoffen over en krijgen de blaadjes de prachtige herfstkleuren.

Als de boom alle nuttige stoffen heeft gebruikt, gaat het blad dood en valt van de boom. In de winter rusten de bomen een paar maanden uit door niet te groeien.

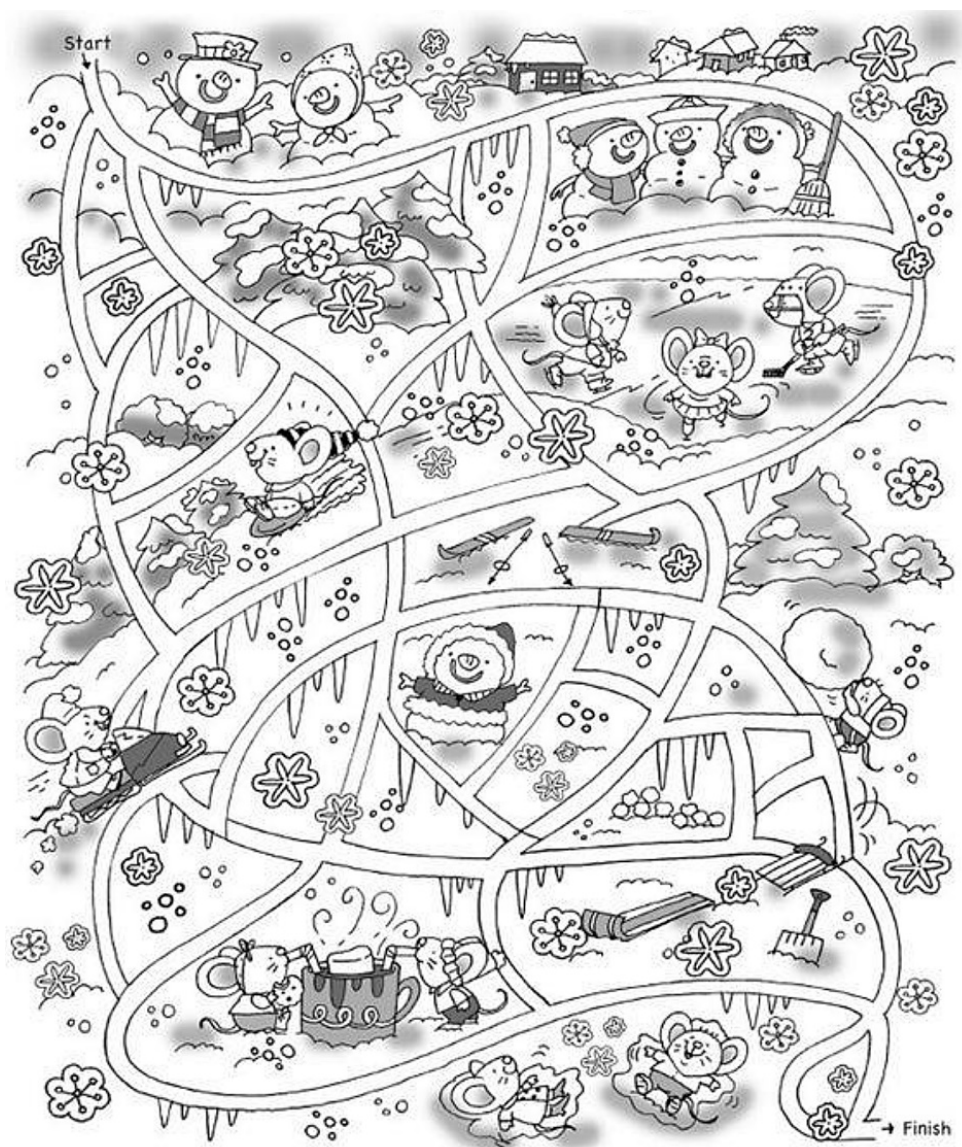
In de lente wordt het warmer en kunnen de wortels van de boom weer water en voedsel opzuigen en krijgen de knoppen weer genoeg voedsel om te groeien en te gaan bloeien. De nieuwe bladeren maken van water, koolstofdioxide (dit is CO₂, een kleurloos gas) en (zon)licht, zuurstof en glucose (een vorm van suiker).

De zuurstof ademt de boom uit via huidmondjes in de stam en de glucose gebruikt hij als voedsel.

Puzzelpagina

heerlijk glijden, maar pas op!

Informatie

Vereniging 'Vrienden van het Staelduinse Bos'

Bestuur

Voorzitter: G. Keizer
Secretaris: H.K. Trompetter
Penningmeester: R. van Scherpenzeel
Leden algemeen: C. van de Berg-de Boon
 A.J. Dijk
 D. van Drongelen-Sevnhuijsen
 J.M. Storm-Paalvast

Eigenaar van het bos:

Stichting Het Zuid-Hollands Landschap
 Olof Palmestraat 18, 2616 LR Delft
 telefoon 010 - 272 22 22
www.zuidhollandslandschap.nl
 e-mail: info@zhl.nl

Beheerder Staelduinse Bos:

F. Speen, Peppellaan 2, 2691 NG 's-Gravenzande
 (Kantoor bos), telefoon 06 - 51 77 31 76)

Regiokantoor Kuststreek (bezoek alleen op afspraak):

Strandweg 17, 3151 HV Hoek van Holland
 telefoon 010 - 272 22 22
 e-mail: regio-kuststreek@zhl.nl

ISSN 0920 - 2277 Staeltje Natuur

Bezoekerscentrum

d'Oude Koestal in het Staelduinse Bos

Peppellaan 1,
2691 ND 's-Gravenzande

Is op de volgende tijden geopend:

Het gehele jaar:

zaterdag	13.00 - 16.00 uur
zondag	11.00 - 16.00 uur

In september en oktober:

woensdag	13.00 - 16.00 uur
zaterdag	13.00 - 16.00 uur
zondag	11.00 - 16.00 uur

Extra openingstijden herfstvakantie, zie de website.

Binnen kijken is

Voor bezoeken in groepsverband dient tevoren tijdig een afspraak te worden gemaakt met Mevr. D. van Drongelen; telefoon 0174 - 63 14 27.

Buiten meer zien

Let op! Het Staelduinse Bos, waarin het bezoekerscentrum is gelegen, is toegankelijk tussen zonsopgang en zonsondergang.

Internet: www.hetstaelduinsebos.nl
E-mail: staelduinsebos@hotmail.com
Facebook: www.facebook.com/hetstaelduinsebos
Telefoon: 0174 - 41 73 51 (alleen tijdens openingstijden)